

De relatie tussen acculturatie, discriminatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden binnen een steekproef van Turks- Nederlandse moeders

B.W.C. Ommering
Arendstraat 19, 3136 XC Vlaardingen
b.w.c.ommering@umail.leidenuniv.nl
Studentnummer: 0914630

Begeleiders: Dr. Maike Malda
Prof. dr. Judi Mesman

Faculteit der Sociale Wetenschappen, Master Child and Family
Studies, Universiteit Leiden, Nederland

Augustus 2013

“Ik verklaar hierbij dat de papieren en digitale versie van het verslag geschreven door Belinda Ommering (0914630) identiek zijn.”

Universiteit Leiden

Voorwoord

Voor u ligt mijn masterthesis, welke ingaat op de relatie tussen acculturatie, discriminatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden binnen een steekproef van Turks- Nederlandse moeders. Gedurende mijn bachelorstudie heb ik al de interesse ontwikkeld in het onderzoeksveld dat zich richt op opvoeding binnen etnische minderheden, en dan met name het effect van het acculturatieproces en discriminatie. Toen ik in juni 2012 zag dat er plekken beschikbaar waren binnen een onderzoek naar Turks- Nederlandse moeders was mijn interesse meteen gewekt. Ik zag het als een uitdaging om ervaring op te doen met gezinnen uit een andere cultuur en zag een mogelijkheid om mijn kennis over etnische minderheden en het acculturatieproces, die ik onder andere heb verworven bij het schrijven van een literatuurstudie gedurende mijn bachelor, uit te breiden. Met behulp van dit onderzoek heb ik geprobeerd bij te dragen aan het in kaart brengen van de rol van acculturatie en discriminatie met betrekking tot, in dit geval, perceptie van eigen opvoedvaardigheden van Turks- Nederlandse moeders.

Het masterjaar heb ik als erg leerzaam ondervonden. Graag wil ik van deze gelegenheid gebruik maken om een aantal personen te bedanken. Allereerst zou ik graag mijn scriptiebegeleidster, dr. Maike Malda, willen bedanken voor haar goede ondersteuning tijdens het schrijven van mijn masterthesis. Aan haar heldere feedback en antwoorden op mijn vragen tijdens het proces van data-inspectie en schrijven van de thesis heb ik enorm veel gehad. Prof. dr. Judi Mesman zou ik graag bedanken voor haar laatste blik en feedback op mijn scriptie. Daarnaast zou ik graag Rosanneke Emmen willen bedanken voor het feit dat ik met vragen (zowel over werkzaamheden binnen het project als over het onderzoek zelf) altijd bij haar terecht kon. Ook zou ik graag de mensen in mijn directe omgeving bedanken. Zij hebben mij de ruimte gegeven om deze scriptie te schrijven en hebben mij altijd gesteund en gemotiveerd. Tot slot zou ik graag mijn medestudenten bedanken voor de steun die zij mij hebben geboden en de motivatie die zij mij hebben gegeven als ik dit even nodig had. Ik hoop dat ik voor hen hetzelfde heb kunnen betekenen.

Na veel werk kan ik met trots zeggen dat hier dan toch een afgeronde masterthesis als eindresultaat voor u ligt. Ik hoop dat men het als prettig en informatief ervaart om deze te lezen en dat mijn werk bijdraagt aan het onderzoeksveld.

Belinda Ommering

Inhoudsopgave

Voorwoord	p. 2
Abstract	p. 4
Inleiding	p. 5
1.1 Perceptie van eigen opvoedvaardigheden	p. 5
1.2 Acculturatie	p. 6
1.3 Ervaren discriminatie	p. 7
1.4 Turkse immigranten in Nederland	p. 8
1.5 Geslacht van het kind en opleidingsniveau van de moeder	p. 9
1.6 Perceptie van eigen opvoedvaardigheden, acculturatie en discriminatie: mediatie?	p. 9
1.7 Perceptie van eigen opvoedvaardigheden, acculturatie en discriminatie: moderatie?	p.10
1.8 Relevantie	p.11
1.9 Huidige studie	p.12
Methode	p.13
2.1 Participanten	p.13
2.2 Meetinstrumenten	p.13
2.3 Procedure	p.15
2.4 Statistische analyses	p.16
Resultaten	p.17
3.1 Data inspectie	p.17
3.2 Achtergrondgegevens: geslacht van het kind en opleidingsniveau van de moeder	p.18
3.3 Correlaties	p.19
3.4 Perceptie van eigen opvoedvaardigheden, acculturatie en discriminatie: mediatie?	p.21
3.5 Perceptie van eigen opvoedvaardigheden, acculturatie en discriminatie: moderatie?	p.22
Discussie	p.23
4.1 Samenvatting van de resultaten	p.23
4.2 Verklaring van de gevonden resultaten	p.23
4.3 Indicatoren van acculturatie en ervaren discriminatie	p.25
4.4 Beperkingen en aanbevelingen voor toekomstig onderzoek	p.27
4.5 Acculturatie en discriminatie in relatie tot perceptie van eigen opvoedvaardigheden	p.27
Literatuurlijst	p.28

Abstract

This study examines the relationship between acculturation (i.e., host language proficiency), perceived discrimination, and parenting self-efficacy in a sample of 57 Turkish-Dutch mothers in the Netherlands. Data were collected through questionnaires. This study found no effect of gender of the child on parenting self-efficacy. Educational level of the mother did seem to play a role: a higher educational level was predictive of more positive parenting self-efficacy. Furthermore, a significant positive relation between acculturation and parenting self-efficacy, a significant negative relation between acculturation and discrimination and a significant negative relation between discrimination and parenting self-efficacy were found. A possible role for discrimination as a mediator or a moderator in the relation between acculturation and parenting self-efficacy was examined, but there was no evidence for such roles of discrimination. These findings suggest that optimization of the acculturation process is important for immigrant families and that possible experiences of discrimination should be minimized, as it is shown that acculturation and discrimination play a role in mothers' self-efficacy in parenting.

1. Introductie

Perceptie van eigen opvoedvaardigheden speelt een belangrijke rol in ouder- en kinduitkomsten, omdat aangetoond is dat de perceptie van eigen opvoedvaardigheden gerelateerd is aan daadwerkelijke ouderschapscompetenties (Coleman & Karraker, 2003; Jones & Prinz, 2005). Wat bijdraagt aan een positieve perceptie van de eigen opvoedvaardigheden is nog weinig bekeken binnen etnische minderheidsgroepen (Jones & Prinz, 2005). Deze etnische minderheidsgroepen hebben echter, naast mogelijke dagelijkse stressoren die etnische meerderheden ook kunnen ervaren, te maken met een proces van acculturatie en wellicht ook de ervaring van discriminatie (Berry, 2006; Berry, Phinney, Sam & Vedder, 2006; Vedder, Sam & Liebkind, 2007; Güngör & Bornstein, 2008). Dit onderzoek is er op gericht om te kijken hoe acculturatie en discriminatie gerelateerd zijn aan perceptie van eigen opvoedvaardigheden van Turks- Nederlandse moeders. Een hogere mate van acculturatie en een lagere mate van discriminatie zijn gerelateerd aan een positievere manier van opvoeden (Vedder et al., 2007; Güngör & Bornstein, 2008). Zou de mate van acculturatie en de eventuele ervaring van discriminatie dan ook geassocieerd zijn aan de perceptie die ouders hebben over de eigen opvoedvaardigheden?

1.1 Perceptie van eigen opvoedvaardigheden

Perceptie van eigen opvoedvaardigheden ('parenting efficacy') heeft betrekking op hoe bekwaam ouders zichzelf zien in hun opvoedvaardigheden. Deze perceptie lijkt een belangrijke rol te spelen in het waarborgen van zowel positieve ouder- als kinduitkomsten (Coleman & Karraker, 2003; Jones & Prinz, 2005). Er is gevonden dat perceptie van eigen opvoedvaardigheden gerelateerd is aan werkelijke competenties van ouders. Positieve percepties stimuleren betrokkenheid van ouders bij activiteiten die bijdragen aan een positieve ontwikkeling van hun kind (Macphee, Fritz & Miller-Heyl, 1996; Ardel & Eccles, 2001) en een positieve perceptie is bovendien gerelateerd aan een hogere mate van ouderlijke responsiviteit (Shumow & Lomax, 2002).

Hoe sterker het gevoel van competentie in ouderschapsvaardigheden, hoe positiever de kinduitkomsten, zoals sociale, cognitieve en academische vaardigheden (Jones & Prinz, 2005). Er is aangetoond dat een positieve perceptie van ouders weer een positieve invloed heeft op flexibiliteit van kinderen om zich aan te passen in nieuwe en onbekende situaties (Coleman & Karraker, 2003) en op gedrag van adolescenten (Bogensneider, 1997). Ouders met positieve percepties over eigen competenties dienen als direct rolmodel. Kinderen nemen de attitudes en opvattingen van ouders aan, onafhankelijk van het echte gedrag van de ouder (Ardel & Eccles, 2001).

Perceptie van eigen opvoedvaardigheden wordt in veel onderzoek gebruikt als voorspeller. Minder studies bekijken dit als uitkomstmaat. Er is echter gebleken dat perceptie van eigen opvoedvaardigheden een belangrijke rol speelt voor ouderschapsvaardigheden en een optimale ontwikkeling van het kind. Daarom is het van belang dat er onderzocht wordt welke factoren bijdragen aan een positieve perceptie, zodat dit ook bronnen van interventie kunnen worden en een positieve

perceptie van eigen opvoedvaardigheden gestimuleerd wordt om op deze manier (indirect) een optimale ontwikkeling van het kind te waarborgen.

Jones en Prinz (2005) benoemen in hun review dat culturele factoren rondom perceptie van eigen opvoedvaardigheden van de ouder niet genoeg bekeken zijn. Er zijn studies die aantonen dat etniciteit een rol kan spelen in het effect van perceptie van de eigen opvoedvaardigheden op bijvoorbeeld positief ouderschap. Er is gevonden dat Afrikaans Amerikaanse moeders hetzelfde dachten over hun eigen opvoeden als moeders uit de blanke populatie, het bleek echter zo te zijn dat dit voor de Afrikaans Amerikaanse moeders resulteerde in meer positieve opvoedstrategieën en voor de blanke moeders niet (Elder, Eccles, Ardel & Lord, 1995; Ardel & Eccles, 2001). Andere studies vinden echter geen verschillen tussen culturen (MacPhee et al., 1996; Izzo, Weiss, Shanahan & Rodriguez-Brown, 2000). Wat in ieder geval aangetoond is, is dat een positieve perceptie van eigen opvoedvaardigheden ook binnen etnische minderheidsgroepen een belangrijke rol speelt in optimale ouder- en kind uitkomsten. Een voorbeeld hiervan is dat binnen Mexicaans Amerikaanse gezinnen een positievere perceptie van eigen opvoedvaardigheden zorgt voor gebruik van betere controlestrategieën van moeders en minder gedragsproblemen bij adolescenten (Dumka, Gonzales, Wheeler & Millsap, 2010). Er is wel gekeken naar de relatie tussen perceptie van eigen opvoedvaardigheden en daadwerkelijke ouderschapsvaardigheden binnen verschillende etnische minderheden maar variabelen als acculturatie en discriminatie zijn hier nog weinig bij betrokken. Het acculturatieproces kan een bron van stress zijn (Berry et al., 2006) en is al eens gekoppeld aan een negatievere perceptie van de eigen opvoedvaardigheden. Discriminatie is een negatieve ervaring en zou wellicht ook een negatieve invloed kunnen hebben op de perceptie van eigen opvoedvaardigheden.

1.2 Acculturatie

Immigratie gaat gepaard met acculturatie. Immigranten komen in aanraking met een andere culturele context. Acculturatie is het proces dat zij ondergaan bij confrontatie met de cultuur van de gastmaatschappij (Sowa, Crijnen, Bengi-Arslan & Verhulst, 2000). Een immigrant kan een connectie behouden met de cultuur uit het land van herkomst en/of een connectie vormen met de cultuur uit de gastmaatschappij (Berry et al., 2006). Een hogere mate van acculturatie wordt binnen dit onderzoek gezien als een hogere mate van aanpassen aan de gastmaatschappij, dit wil zeggen een oriëntatie richting de Nederlandse cultuur. De mate van acculturatie wordt in veel onderzoeken gemeten aan de hand van twee indicatoren, namelijk taalgebruik (bekwaamheid in Nederlandse dan wel Turkse taal) en identiteit (voorkeuren voor de Nederlandse dan wel Turkse normen en waarden) (Berry et al., 2006; Vedder et al., 2007; Güngör & Bornstein, 2008).

Tweede generatie allochtonen kunnen stress ervaren omdat zij als het ware tussen twee culturen in zitten. Dit blijkt van invloed zijn op dagelijkse situaties, waaronder de opvoeding (Sowa et al., 2000). Deze tweede generatie allochtonen kunnen namelijk de waarden uit het land van herkomst meekrijgen via de ouders. Daar staat tegenover dat ze vaker actief participeren binnen de

gastmaatschappij en daar ook waarden van meekrijgen. Deze, soms tegenstrijdige, normen en waarden kunnen stress veroorzaken en uit onderzoek is gebleken dat stress een negatieve invloed kan hebben op opvoedvaardigheden (Yaman, Mesman, Van IJzendoorn & Bakermans- Kranenburg, 2010; Daglar, Melhuish & Barnes, 2011). Kiezen de tweede generatie allochtonen ervoor om zich aan te passen aan de gastmaatschappij of kiezen zij voor cultureel behoud en hoe is deze mate van acculturatie gerelateerd aan opvoedpercepties van deze ouders? In eerder onderzoek is gevonden dat moeders uit een etnische minderheidsgroep minder positief opvoeden, zo zijn zij vaak minder sensitief en meer autoritair (Yaman, Mesman, Van IJzendoorn, Bakermans- Kranenburg & Linting, 2010; Mesman, Van IJzendoorn & Bakermans- Kranenburg, 2012). Een hogere mate van acculturatie lijkt wat betreft daadwerkelijk opvoedgedrag in verband te staan met een positievere manier van opvoeden. Bovendien wordt er door de gastmaatschappij vaak ook de voorkeur gegeven aan een hogere mate van acculturatie (Vedder et al., 2007; Güngör & Bornstein, 2008; Yaman et al., 2010b). Zou het kunnen zijn dat de mate van acculturatie ook op een bepaalde manier gerelateerd is aan de perceptie die moeders hebben van hun eigen opvoedvaardigheden? Wellicht is een mindere mate van acculturatie niet alleen gerelateerd aan een minder optimale manier van opvoeden, maar ook aan een negatiever beeld van de eigen opvoedvaardigheden. Als de mate van acculturatie gerelateerd is aan het beeld van moeders over de eigen opvoedvaardigheden, dan zouden kinderen van immigrantenfamilies wellicht een groter risico lopen op gedragsproblemen en een minder optimale ontwikkeling (Yaman et al., 2010a).

Op basis van bovenstaande bevindingen wordt de hypothese gesteld dat een hogere mate van acculturatie in verband staat met een positiever beeld van de eigen opvoedvaardigheden.

1.3 Ervaren discriminatie

Leden van een groep die minder geaccepteerd wordt, ervaren eerder discriminatie (Vedder et al., 2007; Güngör & Bornstein, 2008). Niet iedereen ervaart gebeurtenissen van discriminatie direct gericht op zichzelf, maar misschien meer in de vorm van een negatieve houding richting de culturele groep waar zij bij horen. In veel West- Europese landen wordt van alle immigrantengroepen de Turkse bevolkingsgroep het minst gewaardeerd (Vedder et al., 2007; Güngör & Bornstein, 2008).

Discriminatie richting een groep kan etnische identificatie als het ware aanmoedigen, een sterkere voorkeur ontwikkelingen voor het Turkse collectivisme kan namelijk een strategie zijn om hier mee om te gaan (Güngör & Bornstein, 2008). Stress zorgt voor een minder positief beeld over de eigen opvoedvaardigheden (Jones & Prinz, 2005). Tevens is uit onderzoek gebleken dat de ervaring van discriminatie zorgt voor stress bij ouders (Berry et al., 2006; Vedder et al., 2007; Güngör & Bornstein, 2008). Meer discriminatie is gerelateerd aan meer stress en zou dus binnen een etnische minderheidsgroep gerelateerd kunnen zijn aan een negatievere perceptie van de eigen opvoedvaardigheden.

De hypothese binnen dit onderzoek is dat meer ervaring van discriminatie geassocieerd is met een negatievere perceptie van eigen opvoedvaardigheden.

1.4 Turkse immigranten in Nederland

Vijftien jaar na de Tweede Wereldoorlog was er een enorme groei in de economie van Nederland. Er was extra arbeidskracht nodig en rond 1960 kwamen er veel Turken als arbeidsmigranten. Veel immigranten bleven in Nederland en brachten in de jaren 1970/1980 de rest van hun gezin ook over (Vedder et al., 2007). Op 1 januari 2012 woonden er in Nederland 16,7 miljoen mensen (Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS], 2012), waarvan 388.976 Turken. Mensen met een Turkse afkomst vertegenwoordigen de grootste allochtone groep in Nederland. De groei van deze groep is vooral een resultaat van een toename in immigranten van de tweede generatie (CBS, 2011). Ondanks de groei van het aantal (tweede generatie) Turkse gezinnen in Nederland is er maar weinig onderzoek gedaan naar opvoeding binnen deze gezinnen (Yaman et al., 2010b).

De Turkse en Nederlandse cultuur verschillen van elkaar. In Turkije lijkt er een voorkeur te zijn voor het collectivisme, terwijl er in Nederland meer sprake is van een veelal individualistische cultuur (Yaman et al., 2010a). Deze culturele verschillen brengen andere normen en waarden met zich mee. Een voorbeeld van verschillende opvoedingswaarden is dat binnen de Turkse cultuur de nadruk meer wordt gelegd op gehoorzaamheid van kinderen en dat binnen de Nederlandse cultuur autonomie van kinderen erg belangrijk gevonden wordt (Tamis- LeMonda et al., 2007; Phalet, 2010; Yaman et al., 2010a). Na immigratie vanuit Turkije krijgt het Turkse gezin te maken met de opvoedingswaarden uit de gastmaatschappij, welke verschillen van de waarden uit het land van herkomst. Ondanks dat de tweede generatie deze migratie niet zelf ervaart, worden zij wel geconfronteerd met waarden uit twee culturen. Dit zou van invloed kunnen zijn op hun ouderschapsvaardigheden en wellicht hieraan voorafgaand of als gevolg ook op hun perceptie van die ouderschapsvaardigheden (zie paragraaf 1.2).

Hoe manifesteert die perceptie van eigen opvoedvaardigheden zich binnen deze etnische minderheidsgroep in Nederland? In een studie naar tweede generatie Turkse gezinnen in Nederland is gevonden dat een lage perceptie van eigen opvoedvaardigheden een belangrijke voorspeller is voor externaliserend probleemgedrag bij kinderen van twee jaar (Yaman et al., 2010a). Dit reflecteert het belang van moederlijke percepties over eigen opvoedvaardigheden ook binnen deze etnische minderheid in Nederland (Baker & Heller, 1996; Stevens & Vollebergh, 2008; Yaman et al., 2010a). Welke factoren dragen bij aan een positief dan wel negatief beeld van tweede generatie Turkse moeders in Nederland over hun eigen competentie in opvoeden? Wegens de groei van de Turkse populatie in Nederland en het feit dat er maar weinig onderzoek is gedaan naar opvoeding binnen deze gezinnen, is het van belang om naar deze groep te kijken. Zo kan er namelijk worden vastgesteld wat bijdraagt aan een positieve perceptie van eigen opvoedvaardigheden, wat dan weer bijdraagt aan optimale ouder- en kind uitkomsten. Zo kan de optimale ontwikkeling van deze etnische minderheidsgroepen, ondanks de mogelijke extra uitdagingen die zij tegen zullen komen zoals het

acculturatieproces en de eventuele ervaring van discriminatie, gewaarborgd en geoptimaliseerd worden.

1.5 Geslacht van het kind en opleidingsniveau van de moeder

Met betrekking tot Turkse immigranten is een geslachtsverschil gevonden wat betreft daadwerkelijk opvoedgedrag door ouders, er is namelijk gevonden dat meer gehoorzaamheid en afhankelijkheid wordt verwacht van dochters (Kağıtçıbaşı, 2007). Zou het zo kunnen zijn dat er wat betreft de *perceptie* van eigen opvoedvaardigheden ook al sprake is van een geslachtsverschil, waarbij moeders met een Turkse achtergrond zich wellicht minder competent voelen in het opvoeden van een jongen, omdat zij jongens meer onafhankelijk en vrij behoren te laten en hier minder controle over hebben? Uit het grootste deel van de studies met etnische meerderheidsgroepen komt naar voren dat geslacht van het kind niet gerelateerd is aan perceptie van eigen opvoedvaardigheden van de moeder (Hudson et al., 2001; Rogers & Matthews, 2004; Salonen et al., 2009; Sevigny & Loutzenhiser, 2009); deze relatie is echter weinig onderzocht binnen etnische minderheidsgroepen. In een studie binnen Nederland met een steekproef van Turkse gezinnen is gevonden dat er ook hier geen geslachtsverschil bleek te zijn (Yaman et al., 2010a). Gebaseerd op de bevindingen binnen bestaande literatuur wordt binnen dit onderzoek de hypothese gesteld dat er geen verschil is in perceptie van eigen opvoedvaardigheden van moeders met zonen en moeders met dochters.

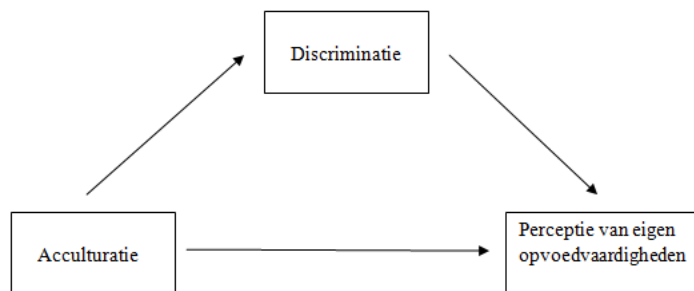
Turkse moeders binnen Nederland hebben over het algemeen een lager opleidingsniveau dan Nederlandse moeders (Diken, 2009). De invloed van educatie op het denkbeeld van ouders over hun eigen opvoedvaardigheden is onduidelijk (Salonen et al., 2009). Hogere opleiding van moeder bleek gerelateerd aan meer tevredenheid in het ouderschap, wat vervolgens gerelateerd bleek aan een positievere perceptie van eigen opvoedvaardigheden (Jones & Prinz, 2005). In een onderzoek naar moeders met kinderen in de schoolleeftijd is gebleken dat een hoger opleidingsniveau in verband stond met een positievere perceptie van eigen opvoedvaardigheden in moeders (Coleman & Karraker, 2000). Er is echter ook gevonden dat hoog opgeleide ouders kritischer zijn en dat zij zichzelf eerder als minder bekwaam in de opvoeding zien (Mercer & Ferketich, 1995). In sommige studies is geen verband gevonden tussen opleidingsniveau en perceptie van eigen opvoedvaardigheden (Salonen et al., 2009). De huidige literatuur geeft geen duidelijk beeld van de rol van opleidingsniveau in de perceptie van eigen opvoedvaardigheden. Om deze reden wordt opleidingsniveau binnen dit onderzoek meegenomen en bestudeerd. Door inconsistentie in onderzoeksresultaten kan er geen duidelijk standpunt ingenomen worden en wordt er geen hypothese geformuleerd.

1.6 Perceptie van eigen opvoedvaardigheden, acculturatie en discriminatie: mediatie?

Binnen dit onderzoek staan drie constructen centraal, namelijk de perceptie van eigen opvoedvaardigheden (als uitkomstmaat), acculturatie en ervaren discriminatie. Er wordt verwacht dat er directe associaties zijn tussen deze variabelen, echter een samenspel is ook niet ondenkbaar. Uit

onderzoek is naar voren gekomen dat discriminatie een grote, bepalende rol lijkt te spelen in het functioneren van gezinnen (Berry et al., 2006; Vedder et al., 2007; Güngör & Bornstein, 2008). Het zou zo kunnen zijn dat de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden eigenlijk loopt via discriminatie.

Het eerste model dat wordt getoetst, is een mediatiemodel (Figuur 1) waarbij wordt verwacht dat de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden (gedeeltelijk) verklaard wordt door de mate van ervaren discriminatie. In eerder onderzoek is gevonden dat acculturatie en ervaren discriminatie met elkaar in verband staan, waarbij een mindere mate van acculturatie in verband staat met een grotere kans dat de desbetreffende persoon het ‘doelwit’ wordt van discriminatie (Vedder et al., 2007; Güngör & Bornstein, 2008). In eerder onderzoek is tevens een directe relatie gevonden tussen acculturatie(stress) en perceptie van eigen opvoedvaardigheden (Berry, 2006). Uit onderzoek is gebleken dat de relatie tussen acculturatie en een positieve dan wel negatieve uitkomst vaak verklaard wordt door discriminatie, zo is er bijvoorbeeld gevonden dat de relatie tussen acculturatie en depressie bij ouders en kinderen eigenlijk verklaard wordt door de ervaring van discriminatie (Cook, Alegri’a, Lin & Guo, 2009; Lorenzo-Blanco et al., 2011) en eerder is gevonden dat de relatie tussen acculturatie en delinquentie ook verklaard lijkt te worden door de ervaring van discriminatie (Vega, Zimmerman, Warheit & Khoury, 1995). Dit toont aan dat discriminatie een rol kan spelen als mediator in de relatie tussen acculturatie en bepaalde kind- en/of ouderuitkomsten. Zou het zo kunnen zijn dat discriminatie dan ook een mediërende rol speelt in de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden? Lager niveau van acculturatie zou kunnen leiden tot meer discriminatie en deze ervaring van discriminatie zou dan kunnen zorgen voor een negatievere perceptie over de eigen opvoedvaardigheden. De hypothese is dat dit inderdaad het geval is.

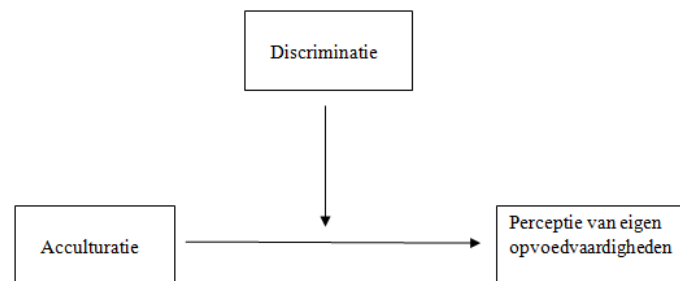
Figuur 1. Mediatiemodel waarbij de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden (gedeeltelijk) verklaard wordt door ervaren discriminatie.

1.7 Perceptie van eigen opvoedvaardigheden, acculturatie en discriminatie: moderatie?

Zoals in paragraaf 1.7 besproken werd, lijkt het zo te zijn dat discriminatie een belangrijke en vaak bepalende rol speelt (Berry et al., 2006; Vedder et al., 2007; Güngör & Bornstein, 2008). Het zou ook zo kunnen zijn dat voor verschillende mate van ervaren discriminatie (laag of hoog) de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden anders is. Het tweede model dat binnen

dit onderzoek wordt getoetst, is daarom een moderatiemodel (Figuur 2), waarbij er wordt verwacht dat de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden verschillend is voor verschillende mate van ervaren discriminatie.

De gastmaatschappij ziet het vaak graag gebeuren dat etnische groepen zich aanpassen (Vazsyoni, Trejos-Castillo & Huang, 2006), waardoor een mindere mate van acculturatie al een bron van stress op zich kan zijn. De ervaring van discriminatie blijkt echter een nog grotere bron van stress (Berry et al., 2006; Vedder et al., 2007; Güngör & Bornstein, 2008). Het zou zo kunnen zijn dat onder de conditie van meer ervaren discriminatie, acculturatie er minder toe doet. Er wordt verwacht dat in het geval van een hoge mate van ervaren discriminatie, acculturatie haast geen effect meer heeft op de perceptie van eigen opvoedvaardigheden. In het geval van een lage mate van discriminatie wordt verwacht dat de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden sterker is, acculturatie heeft dan wel effect op de perceptie van eigen opvoedvaardigheden.

Figuur 2. Moderatiemodel waarbij de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden afhangt van de mate van ervaren discriminatie.

1.8 Relevantie

Deze studie is om een aantal redenen relevant. Binnen Nederland zijn er verschillende etnische minderheidsgroepen, waarbij de Turkse populatie de grootste etnische minderheidsgroep vertegenwoordigt. Ondanks de toename van de Turkse populatie in Nederland is maar weinig onderzoek gedaan naar opvoeding binnen deze gezinnen. Etnische minderheidsgroepen hebben, naast meer algemene stressvolle situaties, ook te maken met het proces van acculturatie en wellicht met discriminatie. Het is van belang om de sociale integratie van deze gezinnen zo optimaal mogelijk te laten verlopen. De huidige studie is allereerst relevant omdat de relaties tussen acculturatie, discriminatie en de perceptie van eigen opvoedvaardigheden van deze relatief kwetsbare etnische minderheid worden bestudeerd.

Een tweede toegevoegde waarde van deze studie is dat er wordt gekeken naar perceptie van eigen opvoedvaardigheden in moeders met kinderen van wat oudere leeftijd. Naar opvoeding van ouders met hun adolescenten wordt namelijk weinig onderzoek gedaan in vergelijking met onderzoek naar opvoeding van ouders met jongere kinderen (Leseman & Van den Boom, 1999; Güngör & Bornstein, 2008).

Ten derde wordt de perceptie van eigen opvoedvaardigheden in veel onderzoeken bekeken als voorspeller van bepaalde ouder- en/of kindgedragingen. Het is van belang om te identificeren welke aspecten een rol kunnen spelen voor een positievere perceptie van eigen opvoedvaardigheden van de ouder, hier draagt deze studie aan bij. Zo kan een mogelijke toegang tot interventie om perceptie van eigen opvoedvaardigheden te verbeteren (en dus optimaliseren van positieve ouder- en kinduitkomsten) bestudeerd worden. Een uitbreiding van kennis over ouderschapsvaardigheden in immigrantenfamilies is bovendien noodzakelijk om cultureel sensitieve interventies te ontwikkelen.

1.9 Huidige studie

Samenvattend bekijkt de huidige studie in hoeverre acculturatie en ervaren discriminatie gerelateerd zijn aan de perceptie van eigen opvoedvaardigheden van Turkse- Nederlandse moeders. Hieronder zijn de deelvragen van dit huidige onderzoek ter verduidelijking puntsgewijs weergegeven:

- Deelvraag 1: Is er sprake van een verschil in perceptie van eigen opvoedvaardigheden van moeders als er wordt gekeken naar geslacht van het kind? De hypothese hierbij is dat er geen sprake zal zijn van een geslachtsverschil.
- Deelvraag 2: Verschilt de perceptie van eigen opvoedvaardigheden van moeders voor verschillende opleidingsniveaus? Er wordt wegens inconsistentie in resultaten geen standpunt ingenomen.
- Deelvraag 3: Is er een verband tussen acculturatie, ervaren discriminatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden van moeders? De hypothesen hierbij zijn dat a) een hogere mate van acculturatie in verband staat met een positiever beeld van eigen opvoedvaardigheden b) een hogere mate van ervaren discriminatie in verband staat met een negatiever beeld van eigen opvoedvaardigheden en dat c) een hogere mate van acculturatie in verband staat met een lagere mate van ervaren discriminatie.
- Deelvraag 4: Speelt ervaren discriminatie een mediërende rol in de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden? De hypothese is dat de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden (gedeeltelijk) verklaard wordt door ervaren discriminatie.
- Deelvraag 5: Speelt de mate van ervaren discriminatie een modererende rol in de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden? De hypothese is dat in het geval van een hogere mate van ervaren discriminatie, de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden zwakker is dan wanneer er sprake is van een lagere mate van ervaren discriminatie.

2. Methode

2.1 Participanten

De steekproef bestond aanvankelijk uit 72 Turks- Nederlandse moeders en hun kinderen. Voor vijftien van de geworven gezinnen was er echter geen volledige data beschikbaar voor de relevante variabelen om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. De uiteindelijke steekproef binnen dit onderzoek bestond om die reden uit 57 Turks- Nederlandse moeders en hun kinderen.

De kinderen hadden een gemiddelde leeftijd van 12,4 jaar ($SD = .44$) en er waren 29 jongens en 28 meisjes. De kinderen zaten in groep acht en stonden op het punt de schoolovergang naar de brugklas te maken. Meer dan de helft (57,9%) waren het eerste kind binnen het gezin. De meeste moeder- kind koppels kwamen uit een gezin met twee kinderen (52,6%). Binnen de steekproef was 40,4% van de moeders geboren in Nederland en zij vielen om die reden onder de tweede generatie immigranten. De overige moeders waren geboren in Turkije en waren óf voor hun zevende levensjaar (36,8%) óf tussen hun zevende en twaalfde levensjaar (22,8%) verhuisd naar Nederland. De gemiddelde leeftijd van de moeders was 37,2 jaar ($SD = 3.89$) en het gemiddelde opleidingsniveau was lager of middelbaar beroepsonderwijs. Het grootste deel van de moeders was getrouwd (80,7%), de overige moeders woonden samen zonder getrouwd te zijn (8,8%) of waren alleenstaand (10,5%). De gezinnen kwamen uit Delft, Den Haag, Dordrecht, Eindhoven, Leiden, Rotterdam, Schiedam, Tilburg, Utrecht, Vlaardingen en Zaandam.

2.2 Meetinstrumenten

Hieronder wordt per construct weergegeven welke meetinstrumenten er gebruikt zijn.

Opleidingsniveau van de moeder. Aan de hand van een vragenlijst werd gevraagd naar de hoogst genoten opleiding, afgerond met een diploma. De antwoordcategorieën waren: geen diploma (1), lagere school (2), lager beroepsonderwijs (3), middelbaar beroepsonderwijs (4), voortgezet onderwijs (5), hoger onderwijs eerste trap (6) en hoger onderwijs tweede trap (7).

Acculturatie. De mate van acculturatie werd met een vragenlijst bekeken en legde de focus op twee onderliggende constructen, namelijk taalgebruik en identiteit.

De vragenlijsten die keken naar bekwaamheid in de Nederlandse en Turkse taal zijn zelf ontwikkeld door het onderzoeksteam van ‘De Volgende Stap’ (onderzoek naar ‘Social Integration of Migrant Children: Uncovering family and school factors promoting Resilience’, SIMCUR). Wat betreft taal werd er gevraagd naar het vermogen om Nederlands dan wel Turks te kunnen spreken, begrijpen, lezen en schrijven. Er waren vier items voor de Nederlandse taal en vier items voor de Turkse taal. Inhoudelijk waren de items om de Nederlandse en Turkse taal te bekijken identiek. Elke respondent had een gemiddelde score op perceptie van bekwaamheid in de Nederlandse taal en in de Turkse taal. Voorbeelden van items zijn “Hoe goed kunt u Nederlands spreken?” en “Hoe goed kunt u gesproken Turks begrijpen?”. Er werd gescoord op een 4-puntsschaal, lopend van ‘helemaal niet’ (=1)

tot aan 'heel goed' (=4). Hoe hoger de score, hoe meer bekwaam de moeders zichzelf achtten in de desbetreffende taal (Nederlands of Turks). Bekwaamheid van de Nederlandse taal werd oorspronkelijk gescoord op deze 4-puntsschaal, de verdeling was echter erg scheef. Om die reden was dit veranderd naar een 2-puntsschaal, met 'Niet- vloeiend in het Nederlands' (=1) en 'Vloeiend Nederlands' (=2). Met 'Turks' werd alle talen, gesproken in Turkije, bedoeld. De betrouwbaarheid van zowel de vragenlijst met de Nederlandse items (Cronbach's $\alpha = .91$) als de vragenlijst met de Turkse items (Cronbach's $\alpha = .85$) was hoog.

Wat betreft identiteit werden er bepaalde stellingen gegeven met betrekking tot de Nederlandse en Turkse cultuur en in hoeverre hier verbondenheid mee gevoeld werd. Dit deel van de vragenlijst bekeek of de moeders meer een Nederlandse identiteit hadden aangenomen of juist meer een Turkse identiteit. De vragenlijst bestond uit tien items, waarbij er zes items uit de 'Multigroup Ethnic Identity Measure- Revised' ([MEIM-R], Phinney & Ong, 2007) kwamen en vier items uit de 'Questionnaire for International Comparative Study of Ethnocultural Adolescents' ([ICSEY], Berry et al., 1993) kwamen. Hiervan hadden acht items betrekking op de Turkse cultuur en twee items op de Nederlandse cultuur. Moeders moesten aangeven in hoeverre zij het met stellingen eens waren. Dit werd gescoord op een 5-puntsschaal, lopend van 'helemaal oneens' (=1) tot 'helemaal eens' (=5). Van alle scores op de stellingen werd voor zowel Nederlands als Turks een gemiddelde score gemaakt. Hoe hoger de score, hoe meer identificatie met de desbetreffende cultuur. Één van de stellingen is "Ik heb sterk het gevoel dat ik bij de Turkse mensen in Nederland hoor". De vragenlijst werd afgesloten met de stellingen: "Ik vind mezelf een Nederlander" en "Ik vind mezelf een Turk". De vragenlijst voor zowel de Nederlandse (Cronbach's $\alpha = .78$) als de Turkse (Cronbach's $\alpha = .81$) identiteitvariabele was betrouwbaar.

Ervaren discriminatie. De variabele discriminatie werd bekeken met twee verschillende vragenlijsten. Er werd in beide vragenlijsten gevraagd naar ervaringen van de moeders binnen Nederland. De eerste vragenlijst vroeg naar waargenomen discriminatie. Het ging hier niet om directe gebeurtenissen maar meer om gevoelens van discriminatie. De tweede vragenlijst had meer betrekking op de directe ervaring van gebeurtenissen waarbij er sprake is van discriminatie direct gericht op de respondent als persoon.

De eerste vragenlijst is onderdeel van de ICSEY (Berry et al., 1993). De lijst bestond uit acht items, waarbij moeders moesten aangeven in hoeverre zij het eens waren met bepaalde stellingen. Voorbeelden van stellingen zijn "Ik voel me niet geaccepteerd door Nederlanders" en "Ik kon moeilijk een baan vinden doordat ik een Turkse afkomst heb". Deze stellingen werden gescoord op een 5-puntsschaal, lopend van 'helemaal oneens' (=1) tot 'helemaal eens' (=5). De betrouwbaarheid van deze vragenlijst was hoog (Cronbach's $\alpha = .86$). De tweede vragenlijst is al eerder gebruikt in onderzoek naar waargenomen discriminatie (Kessler, Mickelson & Williams, 1999). De vragenlijst bestaat uit negen items, waarbij moeders moesten aangeven hoe vaak zij bepaalde gebeurtenissen ervaren. Voorbeelden van gebeurtenissen zijn "U wordt uitgescholden of beledigd" en "Slecht bediend

worden in winkels/restaurants”. Dit werd gescoord op een 4-puntsschaal, lopend van ‘nooit’ (=1) tot ‘vaak’ (=4). Deze vragenlijst had een goede betrouwbaarheidsscore (Cronbach’s $\alpha = .89$). Bij beide vragenlijsten was er een gemiddelde score voor alle items berekend en een hogere score betekende een hogere mate van ervaren discriminatie.

Perceptie van eigen opvoedvaardigheden. Dit construct werd gemeten met de ‘Self-Efficacy for Parenting Tasks Index’ (SEPTI, Coleman & Hildebrandt Karraker, 2000). De SEPTI is een vragenlijst en deze bestaat uit 36 items, verdeeld over vijf subschalen. Binnen dit onderzoek werden twee subschalen gebruikt, namelijk de subschaal die betrekking heeft op perceptie van bekwaamheid in disciplinesituaties en de subschaal die betrekking heeft op perceptie van eigen vaardigheden in prestatiesituaties. De discipline subschaal binnen dit onderzoek had zeven items en de prestatie subschaal had vier items. In totaal bestond de SEPTI binnen dit onderzoek dus uit elf items, waarbij moeders moesten aangeven in hoeverre zij het eens waren met bepaalde uitspraken. Een voorbeeld van een item uit de disciplineschaal was “Ik ben goed genoeg in het grenzen stellen voor mijn kind” en een voorbeeld van een item uit de prestatieschaal was “Ik ben waarschijnlijk behulpzamer dan andere ouders wat betreft het huiswerk van mijn kind”. Dit werd gescoord op een 6-puntsschaal, lopend van ‘helemaal oneens’ (=1) tot ‘helemaal eens’ (=6). Hoe hoger de score, hoe beter de moeder denkt over haar eigen opvoedvaardigheden. De betrouwbaarheid van deze vragenlijst is goed (Cronbach’s $\alpha = .85$).

2.3 Procedure

De steekproef binnen dit onderzoek kwam uit het grotere SIMCUR onderzoek. Binnen dit onderzoek deden Turks- Nederlandse moeder- kind koppels mee, waarbij een kind in het gezin de overgang ging maken naar groep drie of naar de brugklas. Om de huidige onderzoeksvraag te beantwoorden, werd alleen gekeken naar de gezinnen met de oudere groep kinderen (overgang naar de brugklas). Zij werden geworven aan de hand van gemeenteregisters van Delft, Den Haag, Dordrecht, Eindhoven, Leiden, Rotterdam, Schiedam, Tilburg, Utrecht, Vlaardingen en Zaandam. Er waren criteria vastgesteld waaraan de gezinnen moesten voldoen: het kind moest geboren zijn in Nederland, het kind moest in groep acht van de basisschool zitten, de moeder van het kind moest geboren zijn in Turkije en voor haar elfde levensjaar verhuisd zijn naar Nederland of zij moest geboren zijn in Nederland en minimaal één ouder hebben die in Turkije geboren was, de vader van het kind moest van Turkse afkomst zijn. Gezinnen die aan deze criteria voldeden, kregen een informatieve brief over het onderzoek en werden gevraagd om mee te doen aan het onderzoek. Bij deze brief kregen zij een antwoordkaart, hierop konden zij aangeven of ze wilden deelnemen. Als er op deze brief niet werd gereageerd, dan gingen student assistenten langs de adressen van de gezinnen om mondeling informatie over het onderzoek te geven en nogmaals te vragen of de gezinnen mee wilden doen. Kinderen en ouders met ernstige fysieke, geestelijke of ontwikkelingsbeperkingen werden uitgesloten van het onderzoek.

Als ouders toestemming gaven om mee te doen dan zouden er drie huisbezoeken plaatsvinden, namelijk één keer per jaar gedurende drie jaar. De huisbezoeken duurden gemiddeld twee uur. Tijdens het huisbezoek werd informatie verzameld via zowel de moeder als het kind. De moeder werd geïnterviewd en werd gevraagd een aantal vragenlijsten in te vullen. De data voor de variabelen die kijken naar perceptie van eigen opvoedvaardigheden, acculturatie en discriminatie werden verworven via een deel van deze vragenlijsten. Het kind moest bovendien een aantal testen doen, zoals een Nederlandse taalttest, een Turkse taalttest en een geheugentest. Wanneer moeder en kind beiden met hun gescheiden taken klaar waren, deden zij vervolgens gezamenlijk nog wat taken, zoals een samenwerkingstaak. Van deze interacties tussen moeder en kind werden video-opnames gemaakt.

2.4 Statistische analyses

Allereerst werd begonnen met een univariate en bivariate data inspectie. Er werd gekeken naar normaliteitsassumpties, missende waarden, uitbijters, assumpties voor regressie en assumpties voor de te gebruiken toetsen. Ideaal gezien worden de analyses over eenzelfde, zo groot mogelijke groep uitgevoerd, dit is de reden dat in huidig onderzoek de respondenten met onvolledige data niet mee genomen werden in de analyses. Wat betreft uitbijters waren er meerdere opties. Uitbijters konden worden verwijderd uit de steekproef, ze konden ook worden getransformeerd. De methode die hiervoor wordt gebruikt en die in dit onderzoek is toegepast, heet “Winsorizen”. De uitbijter/extreme waarde krijgt dan dezelfde waarde als de laatste waarde die nog net binnen de normaalverdeling valt (binnen 3.29 standaarddeviaties van het gemiddelde).

De eerste deelvraag bekeek of er een significant verschil was voor geslacht in de perceptie van eigen opvoedvaardigheden van de moeder. Om dit te bekijken, werd gebruik gemaakt van een *t*-toets voor twee onafhankelijke steekproeven. De tweede deelvraag keek of de perceptie van eigen opvoedvaardigheden van de moeder verschillend was voor verschillende opleidingsniveaus. Dit werd bekeken aan de hand van correlaties. De derde deelvraag keek naar correlaties tussen perceptie van eigen opvoedvaardigheden, mate van acculturatie en mate van ervaren discriminatie. Bij de vierde deelvraag werd een mediatiemodel getoetst. Er werd gekeken of de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden (gedeeltelijk) verklaard kon worden door een gevoel van discriminatie. Het mediatiemodel werd onderzocht aan de hand van regressie analyses. Het model werd getoetst zonder en met correctie voor opleidingsniveau. Dit laatste werd gedaan met behulp van gestandaardiseerde residuen uit regressie analyses van de drie relevante variabelen (perceptie van eigen opvoedvaardigheden, mate van acculturatie en mate van ervaren discriminatie) met opleidingsniveau van de moeder.

Het mediatiemodel (Figuur 1) kon aan de hand van drie analyses getoetst worden. Eerst werd aan de hand van een enkelvoudige regressie analyse gekeken of er een significante relatie was tussen de mate van acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden (criterium 1 voor mediatie analyse). Vervolgens werd met een tweede enkelvoudige regressie analyse gekeken of er een

significante relatie was tussen de mate van acculturatie en mate van ervaren discriminatie (criterium 2 voor mediatie analyse). Tenslotte werd er in de derde analyse een multiële regressie gedaan met zowel de mate van acculturatie als de mate van ervaren discriminatie als predictor voor perceptie van eigen opvoedvaardigheden. Er moest een significante relatie zijn tussen mate van ervaren discriminatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden (criterium 3 voor mediatie analyse). Bovendien moest de relatie tussen acculturatie en de perceptie van eigen opvoedvaardigheden minder significant worden of helemaal niet meer significant zijn (criterium 4 voor mediatie analyse). In dit geval kon het mediatiemodel niet weerlegd worden en kon het zo zijn dat de relatie tussen de mate van acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden (gedeeltelijk) verklaard werd door de mate van ervaren discriminatie. De mediatie analyse werd ook uitgevoerd met variabelen gecorrigeerd voor het opleidingsniveau van de moeder, aan de hand van gestandaardiseerde residuen.

Bij de vijfde deelvraag werd een moderatiemodel getoetst. Er werd gekeken of de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden beïnvloed werd door de mate van ervaren discriminatie. De predictoren (mate van acculturatie en mate van ervaren discriminatie) werden gecentreerd. Met deze gecentreerde predictoren en de interactieterm van deze predictoren werd een regressie analyse gedaan. Het moderatiemodel werd ook getoetst met variabelen gecorrigeerd voor het opleidingsniveau van de moeder, aan de hand van gestandaardiseerde residuen.

3. Resultaten

In deze sectie worden de resultaten besproken. Om te beginnen wordt gerapporteerd wat er naar voren is gekomen tijdens de data inspectie, vervolgens wordt per deelvraag besproken wat er uit de analyses is gebleken.

3.1 Data inspectie

Uit een Missing Value Analyse (MVA) bleek dat er twaalf respondenten met missende waarden waren op de responsvariabele ‘perceptie van eigen opvoedvaardigheden’ en dat er data van drie respondenten miste op de discriminatievariabelen en voor twee van deze drie tevens op de acculturatievariabelen. In totaal was er van vijftien respondenten geen volledige data. Om deze reden is besloten 57 moeder- kind koppels mee te nemen in het huidige onderzoek.

Voorafgaand aan het toetsen van de deelvragen, was het van belang om te kijken of de respondenten gelijk verdeeld waren over de verschillende categorieën binnen de variabelen geslacht van het kind en het opleidingsniveau van de moeder. Geslacht van het kind was vrijwel gelijk verdeeld, zo waren er 29 jongens en 28 meisjes. Opleidingsniveau was minder gelijk verdeeld. Van alle moeders had 52,6% een laag opleidingsniveau en 8,8% een hoog opleidingsniveau. De variabelen met betrekking tot de Nederlandse taal, Turkse taal en discriminatie bleken niet geheel normaal verdeeld. Voor deze variabelen vielen de waarden van de skewness en kurtosis buiten de -3 en +3, wat

een indicatie van een scheve verdeling is (Tabel 1). Van de variabelen die keken naar perceptie van eigen opvoedvaardigheden, Nederlandse identiteit en Turkse identiteit werd, na het bestuderen van de skewness en kurtosis, aangenomen dat ze normaal verdeeld waren (Tabel 1).

Tabel 1

Beschrijvende Gegevens van de Numerieke Variabelen

	M	SD	Min	Max	Zskewness	Zkurtosis
Perceptie van eigen opvoedvaardigheden	4.69	0.74	2.91	6	-1.23	-.19
Acculturatie						
Taal: Nederlands ¹	1.82	0.38	1	2	-5.55	1.78
Taal: Turks	3.81	0.32	3	4	-5.11	2.35
Identiteit: Nederlands	3.30	1.03	1	5	-0.33	-0.85
Identiteit: Turks	3.79	0.69	2	5	-0.99	-0.29
Discriminatie						
Waargenomen discriminatie	1.71	0.65	1	3.88	3.88	3.43
Directe discriminatie ervaringen	1.38	0.46	1	2.78	4.11	1.38

Noot. N = 57.

¹ Taal: Nederlands heeft gehercodeerde scores (1 = niet vloeiend en 2 = vloeiend).

Naar uitbijters werd gekeken aan de hand van z -scores. Er waren op een deel van de variabelen uitbijters of extreme waarden. De steekproef moest echter wel representatief blijven voor de algemene populatie. Om die reden leek het niet optimaal om alle extreme waarden eruit te halen. Er is gekozen voor Winsorizen. Indien waarden meer dan 3.29 standaarddeviaties van het gemiddelde afweken, zijn deze gewijzigd in de hoogste (of laagste) waarde die binnen 3.29 standaarddeviaties van het gemiddelde viel. Bij zowel de acculturatievariabelen als de discriminatievariabelen was dit het geval voor één respondent.

Wat betreft de numerieke variabelen (perceptie van eigen opvoedvaardigheden, mate van acculturatie en mate van ervaren discriminatie) werd er voldaan aan de assumpties van multicollineariteit, bivariate uitbijters, homoscedasticiteit en lineariteit.

3.2 Achtergrondgegevens: geslacht van het kind en opleidingsniveau van de moeder

Allereerst werd getoetst of er een verschil was in perceptie van eigen opvoedvaardigheden als moeders een zoon of een dochter hadden. Dit werd bekeken met een t -toets voor onafhankelijke steekproeven. Er was geen significant effect voor geslacht ($t(55) = -1.33, p = .19$). De hypothese dat de perceptie van de moeder over haar eigen opvoedvaardigheden niet significant verschilt wanneer zij een zoon of een dochter heeft, is bevestigd.

Vervolgens werd aan de hand van correlaties bekeken of er verschil was in perceptie van eigen opvoedvaardigheden voor verschillende opleidingsniveaus van moeders. Opleidingsniveau van de moeder en perceptie van eigen opvoedvaardigheden correleerden significant ($r(55) = .32, p < .05$). Hoe hoger de opleiding, des te positiever dacht de moeder over haar eigen opvoedvaardigheden.

3.3 Correlaties

Data inspectie. Vervolgens werd gekeken naar de correlaties tussen de relevante variabelen (Tabel 2). Uit de correlatietabel valt af te leiden dat niet alle variabelen even sterk samenhangen met moeders' perceptie van eigen opvoedvaardigheden (de afhankelijke variabele).

Kijkend naar de vier subvariabelen om de mate van acculturatie te bepalen, viel op dat zelfgerapporteerde bekwaamheid in de Turkse taal, zelfgerapporteerd bezit van een Nederlandse identiteit en zelfgerapporteerd bezit van een Turkse identiteit niet significant correleerden met perceptie van eigen opvoedvaardigheden. De Turkse taalvariabele en Nederlandse identiteitvariabele correleerden tevens niet met een discriminatievariabele. Bovendien was de Turkse taalvariabele scheef verdeeld. Om deze redenen is besloten om deze drie subvariabelen van acculturatie (Turkse taal, Nederlandse identiteit en Turkse identiteit) niet mee te nemen in verdere analyses. Er bleef één indicator voor de mate van acculturatie over en dat was de Nederlandse taalvariabele. Deze Nederlandse taalvariabele correleerde significant met perceptie van eigen opvoedvaardigheden ($r(55) = .39, p < .01$) en met de discriminatievariabele die kijkt naar waargenomen discriminatie ($r(55) = -.44, p < .01$).

Als er werd gekeken naar de twee subvariabelen om de mate van discriminatie te bepalen, dan was te zien dat waargenomen discriminatie zowel significant met de afhankelijke variabele ($r(55) = -.35, p < .01$) als met de acculturatievariabele (Nederlandse taal) correleerde ($r(55) = -.44, p < .01$). De verdeling van deze variabele was echter wel enigszins scheef. De tweede discriminatievariabele ('directe discriminatie ervaringen') correleerde significant met de afhankelijke variabele ($r(55) = -.30, p < .05$), maar wel in mindere mate dan de eerste discriminatievariabele. Deze tweede indicator van de mate van discriminatie correleerde echter niet significant met de acculturatievariabele (Nederlandse taal) en was bovendien erg scheef verdeeld. Om deze reden is besloten om alleen de eerste subvariabele van discriminatie ('waargenomen discriminatie') mee te nemen in verdere analyses.

Op basis van bovengenoemde correlaties werd in verdere analyses gekeken naar de relaties tussen moeders' perceptie van eigen opvoedvaardigheden, zelfgerapporteerde bekwaamheid van de Nederlandse taal als indicator van de mate van acculturatie en waargenomen discriminatie als indicator van de mate van ervaren discriminatie.

Tabel 2

Correlaties tussen Perceptie van Eigen Opvoedvaardigheden, Opleidingsniveau, Acculturatie en Ervaren Discriminatie

	Perceptie van eigen opvoedvaardigheden	Taal: Nederlands	Taal: Turks	Identiteit: Nederlands	Identiteit: Turks	Waargenomen Discriminatie	Discriminatie ervaringen
Perceptie van eigen opvoed – vaardigheden	-						
Acculturatie							
Taal: Nederlands	.39**	-					
Taal: Turks	.03	.16	-				
Identiteit:Nederland	.05	.27*	-.13	-			
Identiteit:Turks	-.18	.003	-.03	.23	-		
Discriminatie							
Waargenomen discriminatie	-.35**	-.44**	-.16	.07	.32*	-	
Directe discriminatie ervaringen	-.30*	-.21	-.09	.04	.12	.41**	-
Opleidingsniveau	.32*	.43**	-.04	.26	.07	-.14	-.02

* $p < .05$. ** $p < .01$.

Perceptie van eigen opvoedvaardigheden, acculturatie en discriminatie. De derde deelvraag bekeek of er een verband was tussen de mate van acculturatie (taal: Nederlands), de mate van ervaren discriminatie en de perceptie van eigen opvoedvaardigheden van moeders.

Uit Tabel 2 is af te lezen dat er a) een significant positief verband was tussen de mate van acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden ($r(55) = .39, p < .01$). Dit was een matig verband. Hoe hoger de mate van acculturatie, hoe beter de moeder dacht over haar eigen opvoedvaardigheden; dat er b) een significant verband was tussen ervaren discriminatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden ($r(55) = -.35, p < .01$). Dit verband was matig en in negatieve richting. Hoe meer ervaren discriminatie, hoe minder positief de moeder dacht over haar eigen opvoedvaardigheden; dat er c) een significant verband was tussen de mate van acculturatie en mate van ervaren discriminatie ($r(55) = -.44, p < .01$). Dit was een matig verband en in negatieve richting. Hoe hoger de mate van acculturatie, hoe minder discriminatie werd ervaren. Deze bevindingen waren in lijn met de gestelde hypothesen.

3.4 Perceptie van eigen opvoedvaardigheden, acculturatie en discriminatie: mediatie?

Door een mediatiemodel te toetsen aan de hand van regressie analyses is bekeken of de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden (gedeeltelijk) verklaard kon worden door ervaren discriminatie. Aan alle assumpties om een regressie te mogen doen (geen multicollineariteit, geen bivariate outliers, homoscedasticiteit, lineariteit en normaliteit van residuen) werd voldaan. Het mediatiemodel (Figuur 1) werd aan de hand van drie analyses getoetst.

Er werd eerst gekeken of er een significante relatie was tussen de mate van acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden (criterium 1 voor mediatie analyse). Uit de regressie analyse is gebleken dat 14% van de variantie in perceptie van eigen opvoedvaardigheden werd verklaard door een lineair verband met acculturatie ($Adjusted R^2 = .14, p < .05$). De mate van acculturatie bleek een significante voorspeller voor perceptie van eigen opvoedvaardigheden van moeder ($\beta = .39, t(55) = 3.14, p < .01$). Dit komt overeen met de eerder gevonden correlatie. Aan criterium 1 werd voldaan.

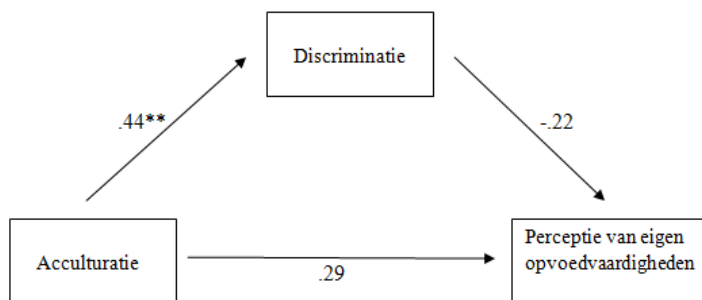
Vervolgens werd er gekeken of er een significante relatie was tussen de mate van acculturatie en de mate van ervaren discriminatie (criterium 2 voor mediatie analyse). Uit de regressie analyse kwam naar voren dat 18% van de variantie in ervaren discriminatie werd verklaard door een lineair verband met acculturatie ($Adjusted R^2 = .18, p < .05$). De mate van acculturatie was een significante voorspeller voor de mate van ervaren discriminatie ($\beta = -.44, t(55) = -3.64, p < .001$). Dit komt overeen met de eerder gevonden correlatie. Aan criterium 2 werd voldaan.

Ten slotte werd gekeken of de relatie tussen discriminatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden significant was (criterium 3 voor mediatie analyse) en of de significantie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden afnam (criterium 4 voor mediatie analyse) als er een lineaire regressie werd uitgevoerd met zowel acculturatie als ervaren discriminatie als predictor. Uit deze regressie analyse bleek dat 16,2% van de variantie in perceptie van eigen opvoedvaardigheden verklaard kon worden door een lineair verband met acculturatie en ervaren discriminatie ($Adjusted R^2 = .16$). In de regressietabel (Tabel 3) is te zien dat acculturatie (in mindere mate) een significante voorspeller bleef voor de perceptie van eigen opvoedvaardigheden ($\beta = .29, t(54) = 2.14, p < .05$). Er was geen significante relatie meer tussen de mate van ervaren discriminatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden ($\beta = -.22, t(54) = -1.64, p = .11$). Zowel aan criterium 3 als criterium 4 werd niet voldaan. Het uiteindelijke model wordt weergegeven in Figuur 3.

Tabel 3

Regressie analyse voor Perceptie van Eigen Opvoedvaardigheden

	Ongestandaardiseerde Coëfficiënten	Std Error	Gestandaardiseerde Coëfficiënten	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>R</i> ²
	<i>B</i>		Beta			
Model						.16
(Constante)	4.09	.65		6.29	.00	
Acculturatie (taal: Nederlands)	.56	.26	.29	2.14	.04	
Waargenomen discriminatie	-.26	.16	-.22	-1.64	.11	

Figuur 3. Mediatie model met de gestandaardiseerde regressiecoëfficiënten.

* $p < .05$ ** $p < .01$

Op basis van deze bevindingen kon het mediatie model weerlegd worden. De hypothese dat de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden (gedeeltelijk) wordt verklaard door de mate van ervaren discriminatie wordt verworpen.

Vervolgens werd dezelfde mediatie getoetst met scores die gecorrigeerd waren voor opleidingsniveau. Er is gebruik gemaakt van gestandaardiseerde residuen uit regressie analyses van de drie relevante variabelen (perceptie van eigen opvoedvaardigheden, acculturatie en ervaren discriminatie) met opleidingsniveau van de moeder. Uit deze mediatie analyse gecorrigeerd voor opleidingsniveau kwam naar voren dat het mediatie model weerlegd kan worden (Tabel 4). Zowel acculturatie ($\beta = .19$, $t(54) = 1.37$, $p = .18$), als ervaren discriminatie bleken niet meer significant gerelateerd aan perceptie van eigen opvoedvaardigheden ($\beta = -.25$, $t(54) = -1.76$, $p = .09$).

3.5 Perceptie van eigen opvoedvaardigheden, acculturatie en discriminatie: moderatie?

Door een moderatiemodel te toetsen aan de hand van regressie analyse is bekeken of de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden beïnvloed werd door de mate van ervaren discriminatie. Aan alle assumpties om een regressie te mogen doen (geen multicollineariteit, geen bivariate outliers, sprake van homoscedasticiteit en lineariteit) werd voldaan.

Met de gecentreerde predictoren ‘acculturatie’ en ‘ervaren discriminatie’ en de interactieterm van deze predictoren is er een regressie analyse gedaan. Er is alleen een hoofdeffect gevonden voor acculturatie ($\beta = .31, t(53) = 2.06, p < .05$). Er was geen sprake van een hoofdeffect voor discriminatie ($\beta = -.24, t(53) = -1.61, p = .12$). De interactieterm bleek niet significant ($\beta = -.04, t(53) = -.26, p = .80$), dit duidt erop dat de mate van ervaren discriminatie de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden niet beïnvloedt. De gestelde hypothese wordt verworpen.

Vervolgens werd dezelfde moderatie getoetst met scores die gecorrigeerd waren voor opleidingsniveau. Er is gebruik gemaakt van gestandaardiseerde residuen uit regressie analyses van de drie relevante variabelen (perceptie van eigen opvoedvaardigheden, mate van acculturatie en mate van ervaren discriminatie) met opleidingsniveau van de moeder. Uit deze moderatie analyse gecorrigeerd voor opleidingsniveau kwamen vergelijkbare uitkomsten naar voren en ook na correctie voor opleidingsniveau van de moeder kan het moderatiemodel weerlegd worden.

4. Discussie

4.1 Samenvatting van de resultaten

Deze studie heeft bekeken in hoeverre acculturatie en de ervaring van discriminatie gerelateerd zijn aan de perceptie van eigen opvoedvaardigheden binnen een steekproef van Turks-Nederlandse moeders. Om dit te bekijken is er onderzocht of er directe relaties zijn tussen acculturatie, discriminatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden. Tevens is er onderzocht of discriminatie wellicht een bepalende factor is (bovenop acculturatie), wat zich had kunnen manifesteren in de vorm van een mediërende of modererende rol voor discriminatie. Gevonden is dat een hogere mate van acculturatie in verband stond met een mindere mate van ervaren discriminatie en dat een hogere mate van acculturatie gerelateerd was aan een positievere perceptie van de eigen opvoedvaardigheden. Daarnaast was een hogere mate van discriminatie gerelateerd aan een negatievere perceptie van de eigen opvoedvaardigheden. Discriminatie bleek geen mediërende of modererende rol te spelen in de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden.

4.2 Bespreking van de resultaten

De gevonden resultaten met betrekking tot de directe relaties tussen acculturatie, ervaren discriminatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden zijn allen in lijn met de gestelde hypothesen en sluiten aan bij bevindingen uit eerder onderzoek. Een hogere mate van acculturatie betekende in dit onderzoek dat de moeders meer aangepast waren aan de Nederlandse maatschappij wat betreft de beheersing van de Nederlandse taal. Hoe bekwaamer moeders waren in de Nederlandse taal, des te positiever dachten zij over hun eigen opvoedvaardigheden. Wat betreft daadwerkelijk opvoedgedrag is in eerder onderzoek gevonden dat moeders die deel uit maken van een etnische minderheidsgroep

minder positief opvoeden (Yaman et al., 2010b; Mesman et al., 2012). Een hogere mate van acculturatie (meer aanpassen aan de gastmaatschappij) wordt vaak als gunstig gezien en lijkt ook in verband te staan met een positievere manier van opvoeding (Vazsyoni et al., 2006; Vedder et al., 2007; Güngör & Bornstein, 2008; Yaman et al., 2010b). Uit eerder onderzoek is gebleken dat moeders die meer “vernederlandst” zijn, dit wil zeggen meer aangepast richting de meerderheidsgroep en dus ook bekwaamer in het spreken van de Nederlandse taal, positiever opvoeden. Een positievere perceptie van de eigen opvoedvaardigheden gaat hier wellicht aan vooraf of is hier een gevolg van. De hogere mate van acculturatie staat dan niet alleen in verband met beter daadwerkelijk ouderschap, maar ook al met de perceptie van bekwaamheid in ouderschap. Het zou echter ook zo kunnen zijn dat het niet de mate van acculturatie is die de perceptie beïnvloedt, maar de stress die ontstaat gedurende het proces van acculturatie. Er is namelijk in eerder onderzoek al gevonden dat het acculturatieproces kan leiden tot stress. Deze acculturatiestress blijkt gerelateerd te zijn aan een negatief beeld van de eigen opvoedvaardigheden (Berry, 2006). Het zou dus ook zo kunnen zijn dat deze acculturatiestress een belangrijke rol speelt en dat de moeders binnen deze steekproef met een positievere perceptie van eigen opvoedvaardigheden minder acculturatiestress ervaren dan moeders met een negatievere perceptie van eigen opvoedvaardigheden.

Het gevonden resultaat dat een hogere mate van acculturatie gerelateerd is aan een lagere mate van discriminatie is ook in lijn met de literatuur. De Turkse populatie wordt binnen West-Europa, waaronder Nederland, van alle minderheidsgroepen het minst gewaardeerd en gastmaatschappijen zien het liefst dat de Turkse immigrantengezinnen assimileren (Vazsyoni et al., 2006; Vedder et al., 2007; Güngör & Bornstein, 2008). Dit assimileren houdt in dat de Turkse gezinnen zich zo veel mogelijk aanpassen aan de gastmaatschappij (Berry, 2006; Berry et al., 2006; Vedder et al., 2007; Güngör & Bornstein, 2008). Uit eerder onderzoek is gebleken dat de kans op discriminatie groter is als immigranten minder aangepast zijn aan de gastmaatschappij (Vedder et al., 2007; Güngör & Bornstein, 2008). De relatie tussen een hogere mate van aanpassing aan de gastmaatschappij en een lagere mate van discriminatie valt hieruit logischerwijs te verklaren.

Ten slotte is de negatieve relatie tussen ervaren discriminatie en de perceptie van eigen opvoedvaardigheden ook in overeenstemming met de literatuur. Discriminatie lijkt een negatieve invloed te hebben op daadwerkelijke manier van opvoeden (Vedder et al., 2007; Güngör & Bornstein, 2008) en uit de resultaten van het huidige onderzoek blijkt dat de ervaring van discriminatie ook een negatieve invloed heeft op de manier waarop moeders denken over hun opvoedvaardigheden.

Uit deze studie is gebleken dat discriminatie geen mediator en ook geen moderator was in de relatie tussen acculturatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden. Dit is tegen de gestelde hypothese in en ook een verrassende uitkomst, aangezien uit meerdere onderzoeken naar voren komt dat discriminatie vaak wel een bepalende factor is (Berry et al., 2006; Vedder et al., 2007; Güngör & Bornstein, 2008). Het zou zo kunnen zijn dat discriminatie alleen een bepalende rol (in de vorm van een mediator of moderator) speelt met betrekking tot daadwerkelijk ouderschap en blijkbaar niet met

betrekking tot perceptie over eigen ouderschapsvaardigheden. Het is echter ook zo dat de huidige steekproef slechts bestond uit 57 moeders. Bovendien deden deze moeders het allemaal ook nog eens relatief goed. Ze waren vrij hoog geaccultureerd en discriminatie kwam ook bijna niet voor. De vraag is dan of een effect van discriminatie wel gevonden zou worden in een steekproef waarin discriminatie ook wat vaker voor komt. Wat betreft het mediatiemodel bijvoorbeeld, werd er niet voldaan aan de eis dat discriminatie significant gerelateerd moest zijn aan de perceptie van eigen opvoedvaardigheden nadat zowel acculturatie als discriminatie als predictoren waren meegenomen in de regressie analyse. Deze relatie tussen discriminatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden benaderde echter wel significantie. In een grotere steekproef en in steekproef met meer variatie, dat wil zeggen een steekproef waarin meer discriminatie voorkomt, zou dit model wellicht wel significant geweest zijn.

Tenslotte zijn er ook twee achtergrondvariabelen bestudeerd, namelijk het geslacht van het kind en het opleidingsniveau van de moeder. Voor de perceptie van eigen opvoedvaardigheden van de moeder bleek het niet uit te maken welk geslacht haar kind heeft. Dit sluit aan bij de gestelde hypothese en sluit aan bij bevindingen uit eerder onderzoek, waarbij er ook geen geslachtsverschil gevonden werd. Dit lijkt tevens in lijn te zijn met een trend die al eerder geconstateerd is, namelijk een afname in het conservatisme van etnische minderheden (Güngör & Bornstein, 2008). Conservatisme werd al eerder gekoppeld aan meer ‘ouderwetse’ praktijken, waaronder verschillende verwachtingen en rollen voor zoons en dochters.

Binnen deze steekproef is er een effect van opleidingsniveau gevonden: moeders met een hogere opleiding dachten positiever over de eigen bekwaamheid in het opvoeden. Dit is deels in lijn met bevindingen uit eerder onderzoek, waarin al eerder ditzelfde effect gevonden is (Coleman & Karraker, 2000; Jones & Prinz, 2005). Het spreekt echter ook eerdere onderzoeksresultaten tegen, omdat er ook wel eens een omgekeerd effect (Mercer & Ferketich, 1995) of geen effect gevonden van opleidingsniveau gevonden is (Salonen et al., 2009). Het gevonden resultaat binnen dit onderzoek dat een hoger opleidingsniveau in relatie staat tot een positievere perceptie van eigen opvoedvaardigheden van moeders is toch niet geheel verrassend. Het is al in eerder onderzoek gevonden en ook nog vanuit een ander oogpunt mogelijk te verklaren. In veel onderzoek (zowel binnen etnische meerderheids- als minderheidsgroepen) wordt gevonden dat moeders met een hoger opleidingsniveau het op veel aspecten vaak ‘beter’ lijken te doen dan moeders met een lager opleidingsniveau. Er is bijvoorbeeld gevonden dat moeders met een hoger opleidingsniveau sensitiever zijn in de opvoeding (Van Aken et al., 2007; Yaman et al., 2010b). In ogenschouw nemend dat hoger opgeleide moeders positievere competenties hebben in opvoeden, is het niet verrassend dat in deze studie wordt gevonden dat hoger opgeleide moeders ook een positiever beeld hebben over hun bekwaamheid in de opvoeding.

4.3 Indicatoren voor acculturatie en ervaren discriminatie

Zoals al eerder beschreven, wordt de mate van acculturatie in veel onderzoek vastgesteld aan de hand van twee indicatoren, namelijk taalgebruik en identiteit. Binnen deze studie is ook met deze

indicatoren begonnen. Er werd gekeken naar zelfgerapporteerde bekwaamheid in de Nederlandse taal, zelfgerapporteerde bekwaamheid in de Turkse taal, voorkeur voor een Nederlandse identiteit en voorkeur voor een Turkse identiteit. Uiteindelijk bleek alleen zelfgerapporteerde bekwaamheid in de Nederlandse taal er toe te doen en in de hoofdanalyses is dit de enige indicator voor de mate van acculturatie geworden. Waarom zou zelfgerapporteerde bekwaamheid in de Turkse taal er niet toe doen? Gebleken is dat veel van deze Turks- Nederlandse moeders zichzelf bekwaam achtten in zowel de Turkse als de Nederlandse taal. Moeders die zich bekwaam achten in de Turkse taal zijn dus niet per definitie minder geaccultureerd richting de Nederlandse maatschappij. Ondanks de hoge gerapporteerde bekwaamheid in beide talen, maakte het voor de perceptie van eigen opvoedvaardigheden blijkbaar wel uit of moeders goed of zeer goed Nederlands dachten te spreken terwijl het onderscheid tussen goed en zeer goed Turks er niet toe deed. Dit verschil tussen het goed of zeer goed denken te spreken van de Nederlandse taal representeert een bepaalde mate van acculturatie, waarbij moeders die zeer goed Nederlands denken te spreken nóg meer aangepast zijn richting de Nederlandse maatschappij. Het verschil tussen goed of zeer goed Turks representeert echter geen verschil in aanpassing aan de Nederlandse maatschappij. Het is niet zo dat de moeders die zeer goed Turks denken te spreken, minder goed geaccultureerd zijn richting de Nederlandse maatschappij dan moeders die goed Turks denken te spreken.

Een verklaring voor het feit dat de mate waarin moeders aangaven zich met Nederlanders of Turken te identificeren geen significante indicator was voor de mate van acculturatie, kan zijn dat veel moeders aangaven zowel een Nederlandse als een Turkse identiteit te bezitten. Het is niet zo dat zij kozen voor een Turkse óf Nederlandse identiteit. Als dit wel het geval had geweest dan had bijvoorbeeld het bezitten van een Turkse identiteit een indicator voor mindere mate van acculturatie kunnen zijn, maar dit is nu niet het geval. Wellicht dat om deze reden de indicator identiteit weinig leek te zeggen over de mate van acculturatie.

Van de twee vragenlijsten met betrekking tot discriminatie, keek er één naar waargenomen discriminatie en de ander naar directe ervaringen van gebeurtenissen van discriminatie. Alleen de waargenomen discriminatie leek er toe te doen en werd meegenomen als indicator voor de mate van ervaren discriminatie. De vragenlijst die vroeg naar gebeurtenissen van discriminatie was erg direct en het ging hierbij niet om een *gevoel* van discriminatie, maar echt om een directe gebeurtenis (bijvoorbeeld: *'u wordt bedreigd of getreiterd'*). Dit soort gebeurtenissen bleken, gelukkig, vrijwel niet voor te komen. Wellicht dat dit de reden is dat deze tweede indicator van discriminatie er niet toe leek te doen. Geen enkele moeder scoorde hoog op de andere vragenlijst naar waargenomen discriminatie, er zat echter wel iets meer variatie op deze vragenlijst dan op de lijst die vroeg naar directe ervaringen. Een gevoel van discriminatie kwam binnen deze steekproef vaker voor dan echte gebeurtenissen van discriminatie, wellicht dat daarom alleen deze ene indicator voor discriminatie er toe leek te doen.

4.4 Beperkingen en aanbevelingen voor toekomstig onderzoek

Dit onderzoek kent ook een aantal beperkingen. Om te beginnen was de steekproef erg klein. Van sommige respondenten ontbrak volledige data, waardoor de uiteindelijke steekproef slechts uit 57 moeder- kind koppels bestond. Bij kleine steekproeven moet men voorzichtig zijn met het trekken van conclusies vanwege het gebrek aan generaliseerbaarheid richting de algehele populatie (Moore & McCabe, 2009). Tevens was er weinig variatie binnen de steekproef op de variabelen. Zoals hierboven al kort aangestipt, bestond de steekproef uit een groep moeders die het eigenlijk goed deden. Zij scoorden bijna allemaal hoog op acculturatie en laag op discriminatie. Ten slotte zijn er voor het werven van de data alleen vragenlijsten gebruikt. Met vragenlijsten is het nooit na te gaan of de respondent alles naar eerlijkheid invult en bijvoorbeeld niets achterwege laat, echter constructen zoals de *perceptie* van eigen opvoedvaardigheden zijn ook niet te observeren. Het was wellicht beter geweest als er ook een interview had plaats gevonden waarin naar deze zaken werd gevraagd. Op deze manier kan men, indien nodig, doorvragen en ook de antwoorden in de vragenlijst en het interview met elkaar vergelijken. Er moet wel aangestipt worden dat een interview ook weer nadelen met zich mee zou kunnen brengen, zoals een gebrek aan anonimiteit en ook hier een mogelijke bias door sociaal wenselijkheid; moeders moeten nu immers de antwoorden aan een andere persoon geven en doordat de anonimiteit weg is, zou de sociaal wenselijkheid hier een nog grotere rol kunnen spelen. Toekomstig onderzoek zou de relatie tussen acculturatie, discriminatie en perceptie van eigen opvoedvaardigheden wellicht nog nader kunnen bestuderen met een grotere steekproef. Meer variatie op de te meten variabelen is dan gewenst. En wellicht zou het een idee zijn om naast vragenlijsten ook een interview af te nemen.

4.5 Acculturatie en discriminatie in relatie tot perceptie van eigen opvoedvaardigheden

Perceptie van eigen opvoedvaardigheden staat in verband met daadwerkelijke ouder- en kinduitkomsten, en het is daarom van belang dat moeders een positieve perceptie vormen. Het is van belang dat moeders zich aanpassen aan de gastmaatschappij (hoge mate van acculturatie) en zij moeten hier dan zo goed mogelijk bij ondersteund worden. Zo heeft dit onderzoek aangetoond dat een betere bekwaamheid in de Nederlandse taal gerelateerd is aan een positievere perceptie. Het leren van de Nederlandse taal zou gestimuleerd en zo veel mogelijk aangeboden moeten worden. Hier moet echter wel aangestipt worden dat uit eerder onderzoek is gebleken dat assimileren ook niet de beste acculturatiestrategie is, omdat het voor de Turkse populatie ook goed is om enigszins het culturele erfgoed te behouden, ouders en grootouders doen dit vaak ook en er ontstaat anders een zogenaamde ‘acculturation gap’ tussen familieleden en dit kan zorgen voor spanningen binnen de familie of het gezin (Vedder et al., 2007; Güngör & Bornstein, 2008). In privé domein lijkt assimilatie aan de gastmaatschappij daarom niet nodig of functioneel, terwijl een zekere mate van acculturatie in het publieke domein van belang blijkt te zijn. Bovendien is een hogere mate van acculturatie ook gekoppeld aan een mindere mate van discriminatie. Een manier om discriminatie van Turkse

immigranten aan te pakken zou bijvoorbeeld zijn om een beleid na te volgen in bedrijven waarbij er geen onderscheid gemaakt mag worden tussen mensen van verschillende afkomsten (in veel bedrijven gebeurt dit al). Echter, zoals dit onderzoek heeft aangetoond, is een hogere mate van acculturatie gerelateerd aan een mindere mate van discriminatie. Discriminatie kan dus ook al worden tegengegaan door die acculturatie en aanpassing richting de Nederlandse cultuur te stimuleren.

Kort samengevat laat deze studie zien hoe belangrijk het is dat immigrantengezinnen zo goed mogelijk ondersteund worden gedurende hun acculturatieproces en dat discriminatie zo veel mogelijk moet worden tegengegaan, om een positievere perceptie van eigen opvoedvaardigheden van moeders te waarborgen en daarmee bij te dragen aan positievere ouder- en kinduitkomsten.

Literatuurlijst

- Aken, C. van., Junger, M., Verhoeven, M., Aken, M. A. G. van., Dekovic, M. & Denissen, J. J. A. (2007). Parental personality, parenting and toddlers' externalising behaviors. *European Journal of Personality*, 21, 993-1015
- Ardelt, M., & Eccles, J. S. (2001). Effects of mothers' parental efficacy beliefs and promotive parenting strategies on inner-city youth. *Journal of Family Issues*, 22, 944-969.
- Baker, B. L., & Heller, T. I. (1996). Preschool children with externalizing behaviors: Experience of fathers and mothers. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 24, 513-532.
- Berry, J. W. (2006). Acculturative stress. In L. C. J. Wong (Ed.), *Handbook of multicultural perspectives on stress and coping* (pp. 287-298). New York.
- Berry, J. W., Phinney, J. S., Sam, D. L., & Vedder, P. (2006). Immigrant youth: acculturation, identity and adaptation. *Applied Psychology*, 55, 303-332.
- Bogenschneider, K., Small, S., & Tsay, J. (1997). Child, parent, and contextual influences on perceived parenting competence among parent of adolescents. *Journal of Marriage and the Family*, 59, 345-362.
- CBS. (2011). *Bevolking*. Verkregen op 29 mei, 2013, van [http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=37325&D1=a&D2=0&D3=0&D4=0&D5=0-4,137,152,215,232&D6=0,4,9,\(1-1\)-1&HDR=G2,G1,G3,T&STB=G4,G5&VW=T](http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=37325&D1=a&D2=0&D3=0&D4=0&D5=0-4,137,152,215,232&D6=0,4,9,(1-1)-1&HDR=G2,G1,G3,T&STB=G4,G5&VW=T)
- CBS. (2012). *Jaarrapport integratie 2011*. Voorburg/Heerlen: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- CBS. (2012). *Kerncijfers allochtonen 2010-2060*. Verkregen op 29 mei, 2013, van <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLNL&PA=80759NED&D1=a&D2=0-1,5,10,15,20,25,30,35,40,45,1&HD=110419-1320&HDR=G1&STB=T>
- Coleman, P. K., & Karraker, K. H. (2000). Parenting self-efficacy among mothers of school-age children: conceptualization, measurement and correlates. *Family Relations*, 49, 13-24.

- Coleman, P. K., & Karraker, K. H. (2003). Maternal self-efficacy beliefs, competence in parenting, and toddlers' behavior and developmental status. *Infant and Mental Health Journal, 13*, 353-362.
- Cook, B., Alegria, M., Lin, J. Y., & Guo, J. (2009). Pathways and correlates connecting Latinos' Mental health with exposure to the United States. *American Journal of Public Health, 99*, 2247-2254.
- Daglar, M., Melhuish, E., & Barnes, J. (2011). Parenting an preschool child behaviour among Turkish immigrant, migrant and non-migrant families. *European Journal of Developmental Psychology, 8*, 261-279.
- Diken, I. H. (2009). Turkish mothers' self-efficacy beliefs and styles of interactions with their children with language delays. *Early Child Development and Care, 179*, 425-436.
- Dumka, L. E., Gonzales, N. A., Wheeler, L.A., & Millsap, R. E. (2010). Parenting self-efficacy and parenting practices over time in Mexican American families. *Journal of Family Psychology, 24*, 522-531.
- Elder, G. H., Eccles, J. S., Ardel, M., & Lord, S. (1995). Inner-city parents under economic pressure: Perspectives on the strategies of parenting. *Journal of Marriage and the Family, 57*, 771-784.
- Güngör, D., & Bornstein, M. H. (2008). Gender, development, values, adaptation, and discrimination in acculturating adolescents: the case of Turk heritage youth born and living in Belgium. *Sex Roles, 60*, 537-548.
- Hudson, D. B., Elek, S. M., & Fleck, M. O. (2001). First-time mothers' and fathers' transition to parenthood: Infant care self-efficacy, parenting satisfaction, and infant sex. *Issues in Comprehensive Pediatric Nursing, 24*, 31-43.
- Izzo, C., Weiss, L., Shanahan, T., & Rodriguez-Brown, F. (2000). Parental self-efficacy and social support as predictors of parenting practices and children's socio-emotional adjustment in Mexican immigrant families. *Journal of Prevention & Intervention in the Community, 20*, 197-213.
- Jones, T. L., & Prinz, R. J. (2005). Potential roles of parental self-efficacy in parent and child adjustment: A review. *Clinical Psychology Review, 25*, 341-363.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2007). *Family, self, and human development across cultures. Theory and applications*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Leerkes, E. M., & Burney, R. V. (2007). The development of parenting efficacy among new mothers and fathers. *Infancy, 12*, 45-67.
- Leseman, P. P. M., & Boom, D. C. van den. (1999). Effects of quantity and quality of home proximal processes on Dutch, Surinamese-Dutch and Turkish-Dutch pre-schoolers' cognitive development. *Infant and Child Development, 8*, 19-38.
- Lorenzo-Blanco, E. I., Unger, J. B., Ritt-Olson, A., Soto, D., & Baezconde-Garbanati, L. (2011). Acculturation, gender, depression, and cigarette smoking among U.S. Hispanic Youth:

- The mediating role of perceived discrimination. *Journal of Youth and Adolescence*, 40, 1519-1533.
- Macphee, D., Fritz, J., & Miller-Heyl, J. (1996). Ethnic variations in personal social networks and parenting. *Child development*, 67, 3278-3295.
- Mercer, R. T., & Ferketich, S. L. (1995). Experienced and inexperienced mothers' maternal competence during infancy. *Research in Nursing and Health*, 18, 333-343.
- Mesman, J., IJzendoorn, M. H. van., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2012). Unequal in opportunity, equal in process: Parental sensitivity promotes positive child development in ethnic minority families. *Child development perspectives*, 6, 239-250.
- Moore, D. S., McCabe, G. P. & Craig, B. A. (2009). *Introduction to the Practice of Statistics*. New York, New York: W. H. Freeman and Company.
- Phalet, K. (2010). Personal adjustment to acculturative transitions: the Turkish experience. *International Journal of Psychology*, 31, 131-144.
- Rogers, H., & Matthews, J. (2004). The parenting sense of competence scale: Investigation of the factor structure, reliability, and validity for Australian sample. *Australian Psychologist*, 39, 88-96.
- Salonen, A. H., Kaunonen, M., Astedt-Kurki, P., Järvenpää, A., Isoaho, H., & Tarkka, M. (2009). Parenting self-efficacy after childbirth. *Journal of Advanced Nursing*, 65, 2324-2336.
- Sevigny, P. R., & Loutzenhiser, L. (2009). Predictors of parenting self-efficacy in mothers and fathers of toddlers. *Child: Care, health, and development*, 36, 179-189.
- Shumow, L., & Lomax, R. (2002). Parental self-efficacy: predictor of parenting behavior adolescent outcomes. *Parenting, Science and Practice*, 2, 127-150.
- Sowa, H., Crijnen, A. A. M., Bengi-Arslan, L., & Verhulst, F. C. (2000). Factors associated with problem behaviors in Turkish immigrant children in the Netherlands. *Social Psychiatry Epidemiology*, 35, 177-184.
- Stevens, G. W. J. M., & Vollebergh, W. A. M. (2008). Mental health in migrant children. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49, 276-294.
- Tamis-LeMonda, C. S., Way, N., Hughes, D., Yoshikawa, H., Kalman, R. K., & Niwa, E. Y. (2007). Parents' goals for children: The dynamic coexistence of individualism and collectivism in cultures and individuals. *Social Development*, 17, 183-209.
- Vazsonyi, A. T., Trejos-Castillo, E., & Huang, L. (2006). Are developmental processes affected by immigration? Family processes, internalizing behaviors, and externalizing behaviors. *J Youth Adolescence*, 35, 799-813.
- Vedder, P., Sam, D. L., & Liebkind, K. (2007). The acculturation and adaptation of Turkish adolescents in north-western Europe. *Applied Development Science*, 11, 126-136.
- Vega, W. A., Zimmerman, R. S., Warheit, G. J., Khoury, E. L., & Gil, A. G. (1995). Cultural conflicts

and problem behaviors of Latino adolescents in home and school environments. *Journal of Community Psychology*, 23, 167-179.

Yaman, A., Mesman, J., IJzendoorn, M. H. van., & Bakermans- Kranenburg, M. J. (2010).

Perceived family stress, parenting efficacy, and child externalizing behaviors in second-generation immigrant mothers. *Social Psychiatry Epidemiol*, 45, 505-512.

Yaman, A., Mesman, J., IJzendoorn, M. H. van., Bakermans- Kranenburg, M. J. & Linting,

M. (2010). Parenting in an individualistic culture with a collectivistic cultural

background: the case of Turkish immigrant families with toddlers in the Netherlands.

Journal of Child and Family Studies, 19, 617-628.